

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّآلِ مُحَمَّدٍ وَّعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

انسان و محیط زیست

کلیه رشته ها

راهنمای معلم

پایه یازدهم
دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب:

راهنمای معلم انسان و محیط‌زیست - پایه یازدهم دوره دوم متوسطه - ۱۱۱۳۸۶

پدیدآورنده:

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:

محمدحسن بازوبندی (درس ۳)، حسن حذرخانی (درس ۴)، مریم عابدینی (درس ۱)، الهه علوی (درس ۶)،

فائزه فاضلی (درس ۲)، ناهید فلاحیان (درس ۵) و نازیبا ملک‌محمودی (درس ۷) (اعضای گروه تألیف) -

نازیبا ملک‌محمودی (مدیریت و نظارت بر تألیف)

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع:

اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

شناسه افزوده آماده‌سازی:

احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - جواد صفری (مدیر هنری) - خدیجه محمدی (صفحه‌آرا) -

سیده فاطمه محسنی، مرضیه اخلاقی، سیف‌الله بیک محمددلیوند، حسین قاسم پور اقدم،

زینت بهشتی‌شیرازی و ناهید خیام‌باشی (امور آماده‌سازی)

نشانی سازمان:

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبگاه: www.chap.sch.ir و www.irtextbook.ir

ناشر:

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱

(داروپخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه:

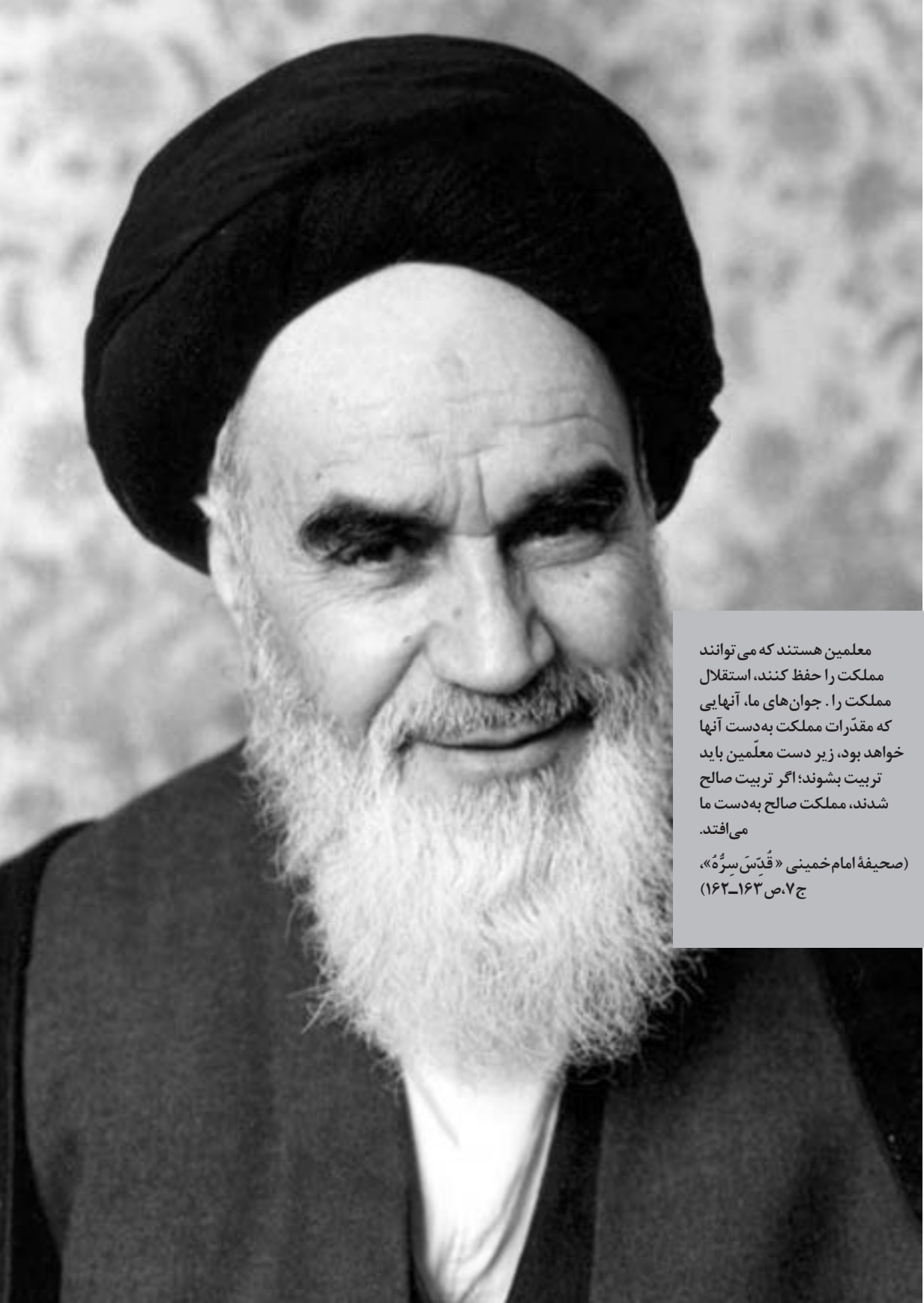
شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ:

چاپ اول ۱۳۹۸

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۳۴۱۸-۲

ISBN: 978-964-05-3418-2

معلمین هستند که می‌توانند
مملکت را حفظ کنند، استقلال
مملکت را. جوان‌های ما، آنهایی
که مقدرات مملکت به‌دست آنها
خواهد بود، زیر دست معلمین باید
تربیت بشوند؛ اگر تربیت صالح
شدند، مملکت صالح به‌دست ما
می‌افتد.

(صحیفه امام خمینی «قُدَسِ سِرُّه»،
ج ۷، ص ۱۶۳-۱۶۴)

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

مقدمه

بخش اول : کلیات..... ۱

۱- ماهیت آموزش محیط زیست ۲

۲- ضرورت آموزش محیط زیست..... ۲

۳- معرفی درس و منطق آن ۴

۴- ساماندهی محتوای کتاب ۶

۵- ارزشیابی در آموزش کتاب انسان و محیط زیست ۱۰

بخش دوم: راهنمای تدریس دروس ۱۱

۱-۲- راهنمای تدریس درس اول ۱۲

۲-۲- راهنمای تدریس درس دوم ۴۱

۳-۲- راهنمای تدریس درس سوم ۵۸

۴-۲- راهنمای تدریس درس چهارم ۷۸

۵-۲- راهنمای تدریس درس پنجم ۱۱۳

۶-۲- راهنمای تدریس درس ششم ۱۳۰

۷-۲- راهنمای تدریس درس هفتم ۱۴۵

مقدمه

همکار گرامی

امروزه زندگی انسان‌ها وابسته به طبیعت است. طبیعتی که هم انسان بخشی از اوست و هم تحت تأثیر کنش‌ها و رفتارهای انسان قرار دارد. در گذشته رابطه انسان و طبیعت بر پایه ارتباط مسالمت‌آمیز بود ولی با ظهور صنعت و پیشرفت تکنولوژی این رابطه تغییر یافته و انسان برای رسیدن به رفاه بیشتر در صدد تسلط به طبیعت و استفاده بیشتر از آن برآمده است. پیامد چنین رفتاری موجب گرم شدن زمین، کاهش تنوع زیستی، تخریب منابع آب و خاک، بیابان‌زایی و جنگل‌زدایی، آلودگی آب و هوا، انتشار گازهای سمی و افزایش زیاده‌های خطرناک شده است.

امروزه حفاظت از محیط‌زیست و آموزش آن در جهان به‌عنوان یک موضوع اصلی و محوری در برنامه‌ریزی‌های تحصیلی مدارس در دوره‌های مختلف گنجانده شده و به‌عنوان وسیله‌ای برای ترویج آموزش‌های فردی، محیطی و بین‌المللی مورد تأکید قرار گرفته است.

درس انسان و محیط‌زیست با توجه به قرارگیری در حوزه‌های تربیت و یادگیری علوم انسانی و مطالعات اجتماعی و آداب و مهارت‌های زندگی و بنیان خانواده تأکید بر کنش‌ها و تعاملات انسانی و توانایی برقراری رابطه مثبت و سازنده با خلق و خلقت حول محور ارتباط با خالق تعریف شده است. از این‌رو هدف از تألیف این کتاب تربیت افرادی مسئول و توانمند و آگاه و پایبند به اخلاق دینی و علاقه‌مند به محیط‌زیست، مراقبت و حفاظت از آن است.

اکنون بخش دیگری از بسته آموزشی این درس یعنی «راهنمای تدریس» در اختیار شما عزیزان قرار می‌گیرد. معلمان، محور اصلی اجرای هر برنامه درسی جدید هستند و هرچه میزان آگاهی و تسلط آنها به اهداف، رویکردها، روش‌ها و محتوای برنامه بیشتر باشد، موفقیت برنامه و میزان تحقق اهداف بیشتر خواهد بود.

کتاب راهنمای معلم یکی از عناصر اصلی بسته آموزشی است که علاوه بر کمک به معلمان کم‌سابقه برای معلمان باتجربه که برای اولین بار با محتوای جدید روبه‌رو می‌شوند نیز مفید خواهد بود. در واقع راهنمای معلم یکی از کلیدهای ورود به صندوقچه برنامه درسی است و کارکرد اصلی آن جلوگیری از برداشت‌های متفاوت از فلسفه، رویکرد، اهداف و قلمرو برنامه درسی است. هر کتاب راهنمای معلم از چندین جزء باید برخوردار باشد. بالطبع هر بخش آن نیز باید این اجزا را در خود داشته باشد. اگر کتاب راهنمای معلمی فاقد این عناصر باشد بر عهده معلم است خود پیش از شروع استفاده نسبت به تکمیل آن اقدام نماید.

اجزای اصلی کتاب راهنمای معلم عبارت‌اند از :

۱- آشنایی با فلسفه برنامه درسی (رویکرد، دیدگاه و اصول حاکم بر انتخاب و سازماندهی محتوا)

۲- معرفی اهداف (کلی، جزئی و رفتاری برنامه)

۳- جداول زمان‌بندی و نحوه ارزشیابی

۴- تبیین تک تک واحدهای یادگیری

۵- معرفی وسایل مورد نیاز در آموزش

۶- ارائه راهبردهای تدریس

۷- معرفی فعالیت‌های پیش، حین و پس از تدریس

۸- نمونه سؤالات آزمون تشخیصی، تکوینی و پایانی

۹- بودجه‌بندی پیشنهادی

۱۰- دانستنی‌های معلم

این کتاب به شما کمک می‌کند تا درک و آگاهی بهتر و بیشتری از ضرورت‌ها و رویکردهای حاکم بر محتوای دروس کتاب درسی به دست بیاورید و به این ترتیب بتوانید فرایندهای یاددهی - یادگیری را به نحو مطلوب‌تر سازماندهی کنید.

این کتاب در دو بخش تنظیم شده است : بخش اول کلیات که شامل اصول و رویکردهای برنامه درسی کتاب انسان و محیط زیست و بخش دوم راهنمای تدریس هر درس است. راهنما به تبع کتاب از هفت درس تشکیل شده است.

دبیر گرامی می‌توانید در راهنمای هر درس با اهداف و انتظارات یادگیری، مواد و وسایل مورد نیاز، روش‌ها و مراحل تدریس و محورهای ارزشیابی آن درس آشنا شوید. در پایان هر درس مطالبی برای دانش‌افزایی معلمان معرفی شده است.

